

"Evet, manen terakki etmeyen avam içinde, kaderin câ-yı istimali var. Fakat, o da maziyat ve mesaibdedir ki, yesin ve hüznün ilacıdır..." Manen terakki eden havaslar, kadere nasıl bakıyor?

Kaderi anlama ve idrak etme herkesin marifetine, düşünce ve telakkilerine göre ayrı ayrı olur.

Burada; **"manen terakki etmeyen avamın"**, kaderi iki şekilde anlayabileceği ifade ediliyor. Marifeti az ve murad-ı ilahiye anlama liyakatinde olmayan ekser avam insanlar, hadisat karşısında ümitsizliğe düşüp hüznülenebilir. Çünkü bu kısım kaderin manevi planından ziyade esbaba ve meselelerin zahirine muhatap olduklarından başka çareleri yoktur. İşte ekseriyeti teşkil eden avamın musibetlere ve mazide vuku bulan hadisata karşı meseleleri kadere vererek, **"Mutlaka Allah'ın bir hikmeti vardır veya mukadderattır."** diyerek ümitsizlikten kurtulur. Çile ve ıstıraptan da kendini muhafaza edebilir. Bu, kadere imanın avam tabakasına verdiği bir lütuf ve ilahi bir rahmetin tezahürüdür.

Bir kaza sonucu yaralanmış kişi, **"Şöyle olmasaydı böyle olurdu yahut keşke falan firmanın otobüsüne binseydim..."** gibi sözler sarf etmek yerine, bunu kaderin bir tecellisi bilmeli ve tedavi çarelerine bakarak sabretmelidir. Çünkü hadise onun iradesi dışında meydana gelmiştir ve geri dönüş de mümkün değildir.

Ama insan, **işlemiş olduğu günahlar ve istikbalde başına gelebilecek muhtemel musibetler** hakkında bu şekilde düşünemez. Çünkü işlediği günah için tövbe etme imkânına sahiptir. Öncelikle bu yola girmelidir. Aksi halde, isyana ve sefahate devam edip gider.

Öte yandan, bu günahlar kul hakkına tecavüz şeklinde ortaya çıkmışsa, o insanın hakkının ödenmesi gerekir. İşi kadere yükleyip muhatabını mağdur edemez.

"İstikbal"e gelince, insan, kaderinin ne olduğunu bilmediğine göre, cüz'i iradesini kullanmak mecburiyetindedir. **"Kaderimde ne varsa o olur."** diyerek tembelce oturamaz.

Kadere havale etmenin şartları vardır. Onu da Üstad Hazretleri bahsin devamında şu şekilde ifade etmiş:

"Evet, manen terakki etmeyen avam içinde, kaderin câ-yı istimali var. Fakat, o da maziyat ve mesaibdedir ki, yesin ve hüznün ilacıdır. Yoksa, maasi ve istikbaliyatta değildir ki, sefahate ve atalete sebep olsun. Demek, kader meselesi, teklif ve mesuliyetten kurtarmak için"

değil, belki fahr ve gururdan kurtarmak içindir ki, imana girmiş. Cüz-i ihtiyari, seyyiata merci olmak içindir ki, akideye dahil olmuş; yoksa mehasine masdar olarak teferun etmek için değildir."(1)

Yani mazide kalma ve musibet olma şartı vardır. Yoksa gelecekte ve günahlar için değildir. Bunu da Üstadımız yukarıda şu şekilde ifade ediyor: "**... Yoksa, maasi ve istikbaliyatta değildir ki, sefahete ve atalete sebep olsun...**"

Yani bu ruhsat gelecek ve günahlar için değildir. Yoksa bunun aksini düşünmek sefahat ve günahlara neden olur.

Fakat manen terakki eden havas, "**Cenab-ı Hakk'ın muradı nasıl olursa olsun, ben ona razıyım.**" şuuruyla "**Kahrında hoş, lütfunda hoş.**" makamına ermişlerdir. "**İnsanlar zalimdir, kader ise adildir.**" hakikati havassa ait bir telakkidir. Muazzez Üstadımızın, başına gelen bütün hadisatı müsbet olarak yorumlayıp ve bunlara Cenab-ı Hakk'ın rahmetinin ve hikmetinin ilcaatı gözü ile bakması da havas bir bakıştır. Mesela, "**Musibetin tenevvüü, bana musikinın nameleri gibi geliyor.**" ifadesi bunun bir delilidir.

1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz.](#)